

dustridrivende til Gode. Disse ville derfor udvide deres Virksomhed og Industri, som Følge deraf forlange flere Arbeidere, og dette vil jo være et Gode for den menige Mand. Det forekommer mig, at det dog er et Spørgsmaal, om dette er Tilfældet; idetmindste lærer Statistiken os, at jo større Industrien er i et Land, desto større er Proletariatet. Det er mig ikke bekjendt, at der findes noget Land, det være nok saa rigt, uden at det netop paa Grund af sin Industri har et forholdsvis stort Proletariat. Dette ligger ogsaa til dels i Sagens Natur; som det blev berørt af en æret Taler igaar, gjør Arbeidets Deling, at Industrien maa sløve en stor Del af dem, der udøve den, det er saa langt fra, at den udvifler den menneskelige Evne, at den tværtimod formindsker, svækker og afstumper den. Ved Industrien forges altsaa ikke Folkets aandelige Kapital, og det er dog til sidst den aandelige Kapital, det kommer an paa. Men sæt ogsaa, at Industrien var til Gode for den menige Mand, saa vide vi dog Alle, at der en Noget, der hedder Konkurrence, og vi vide ogsaa, at der er andre Folkeslag, hvis jævnt stillede Arbeidere have endnu værre Raar og ere endnu slettere stillede end vore, og som derfor ville vandre ind her i Landet for ogsaa at søge Arbeide paa Industriens Omraade, ligesom vi nu se, de gjøre, for at søge Arbeide paa andre Omraader. Kunde man derimod indrette Loldloven saaledes, at man fremmede Haandværket, vilde jeg sætte overordentlig Pris derpaa, thi Haandværket fordrer en vis Udbannelse, Begavelse og Intelligens, det forøger Landets aandelige Kapital. Kan man paavise Veie, ad hvilke Haandværkerstanden kan fremhjælpe, skulde det glæde mig, og det vilde være mig kjær at støtte saadanne Bestræbelser. Man siger — og der er noget Sandt deri — at det er smigrende for vor nationale Følelse; en Tilfredsstillelse for os, at man paa fremmede Industriudstillinger kan se Produkter af vor Industri, som kunne hævde deres Plads der. Det indrømmer jeg, det er; men jeg haaber, at det ogsaa kan ske gjennem Haandværket, at man kan faae denne Tilfredsstillelse. Naar man nu, som sagt, indrømmer, at det altsaa er Handelsstanden og de store Industridrivende, der paa første Haand faae den Kapital af 2 Millioner, som Staten taber ved denne Loldlov, kunde man ganske vist sige, at det er besynderligt at give dem Noget, der allerede have, eller rettere de Oneste, som have Noget, idetmindste her i Hovedstaden. Thi naar man undersøger den trykte, efter min Anstuelse utilladelige, Bog, som man kan faae at kjøbe, indeholdende en Fortegnelse over Indkomsttatten i Kjøbenhavn, og man fraregner enkelte store Landeieendomsbesiddere, Lehnbesiddere og andre, der bo her mere som Gæster i nogle Maaneder end som Folk, der egentlig kunne henregnes til Kjøbenhavns Indvaanere, vil man se, at alle de, der have store Indtægter, ere

saagodt som udelukkende Handelsstanden og de store Industridrivende. Jeg nævner dette mere for at kunne gjøre en Bemærkning om den omtalte, trykte Indkomsttattfortegnelse. Jeg tillod mig forleden at sige ved en anden Leilighed, at vi paa visse Punkter vare meget ufrie her i Landet. Det forekommer mig ogsaa, at denne Bog afgiver et glimrende Exempel paa den Ufrihed, hvorunder vi leve. Er der Noget, jeg respekterer, og som jeg tager min Sat af for, er det den Fattige, som holder sit Hoved høit, som ikke ønsker, at Andre skal kende hans Fattigdom, som paalægge sig store Ofre for at fremtræde i Livet uden det Stempel, som Fattigdommen besvære giver. Jeg holder ikke af, at han skal udsættes for Sladder af Per og Povel om, hvor Lidt han har, hvorledes han kan komme ud af det med det, han har o. s. v. Jeg holder heller ikke af, at den danske Misundelse skal faae en frodig Næring derved, at man kan læse i alle mulige og umulige Blade om de Hundredetusinder, som den og den har. Det sætter meget ondt Blod, og jeg kan ikke se, at det gavner Noget. En saadan Bog er tillige ikke europæisk. Jeg tror ikke, at man vil kunne paavise nogen anden Hovedstad, hvor man vilde taale, at et saadant Verk blev omdelt og fandtes paa alle Kaffeuse og Olfuier. Selvfølgelig skal Kommunen have Lov til at undersøge hver enkelt Mand'somme saameget den vil, og Enhver skal have Lov til at gaa op i Kommunens Lokaler og se Skattelisterne efter, for at gjøre sine Antegnelser og indsende dem til Kommunen; men den store Offentlighed vedkommer det aldeles ikke at vide, hvad hver Enkelt har i sinomme, og der er ingen anden Hovedstadsbefolkning, som vilde finde sig deri. Det værste af alle Despotier er Byfladderdespotiet, som vi ere saa stærkt udsatte for her i vort brave Land.

Efter min Opfattelse hjælper altsaa hverken en Forandring i Loldreformen som den foreslaaede eller i nogen anden væsentlig Grad den fattige Arbeider. Hvad er de Herrers Ideal i saa Henseende? Hvad ville De egentlig? De vilde vist nok sige, at vi have opnaaet Alt, naar vi kom dertil, at den enkelte Arbeider havde Klæder, Kost, Lys, Varme og Husly frit. Jeg haaber ikke, at de stille deres Fordringer høiere end, at de ønske, at Enhver i Landet maa komme paa det Punkt. Lad os da se, om der er Mulighed derfor og lad os se, om ikke Andre have Betingelsen derfor. Jeg beder de Herrere at ville følge med ned til Sydbitalien. De ville der finde en Arbeiderbefolkning, som af Naturen har fri Lys og Varme; som til Nød kan sove paa Marken, men som ogsaa let kan skaffe sig et Skur over Hovedet; som bringer meget Lidt af Klædningsstykker — saagodt som Intet —, og hvis Fødemidler ere utrolig billige. Tror man nu, at denne Arbeiderbefolkning, der har saamange gunstige Betingelser for at leve, er lykkeligere? Nei, der findes der langt større